המגוירין בפסח מפני שהאפה שוהה עליהן ומחמצן, ונתחוס מקו
וביתום שמו היה לו דפוס אחד מגויר והיה מושיב לתוכו את
הסריץ והוא מגויר מיד, אמר להם אפשר יעמוד בדפוס ויקנענה
מיד, אמרו לו א"כ יאמרו כל הסריקין
אסורין וסריקי ביתום מותרין, והכא
נמי יאמרו כל האחין אסורין ואנו
מותרין[ד]: איזורו מוכיח עליו. האיזור
אמיד הוא קנוע באנוקו, וכשהוא
פושט אנוקו ונופל אנוק אחר נוטל
האיזור מזה וקונעו בזה, חה שאין לו
אחר מכנסו עם איזורו, והרואה
כשהוא מכנסו ואיזורו עמו יודע שאין
לו אנוק אחר, ולכך המירו לו אכמיס:
מתני' טיפת חלב שנפלה על
החתיכה. בתוך הקדירה על אחת מן
האחיכות, ולא הגיע את הקדירה,
ולא נתלך טעם הטיפה אלא לאותה
אחיכה בלבד: אם יש בה בנותן טעם
באותה חתיכה. כלומר שאין באותה
אחיכה לבדה ששים לבטל הטיפה
אין נאסרת האחיכה. ובשאר אחיכות
דקדרה לא איירי תנא דאחני', וגמרא
פליגי בה אם אחרת אותה אחיכה
ואוסרתן או לא: ניער את הקדרה.
הגיע בה אין קודם שקבלה האחיכה
טעם מן הטיפה, ההשתא נתערבה
הטיפה בכולן: אם יש בה בנ"ט
באותה קדרה. כלומר אין כח בטיפה
לאסור כולן אלא"כ יש בנ"ט[ה] ליתן בכל
הקדרה: **גמ'** אמר אביי טעמו ולא
ממשו בעלמא דאורייתא. הא דאחרינן
בכל איסורין משנתנו טעם בהיתר
אע"פ שאין אוכל ממש[ו] כגון סילוק
האיסור ואין כאן אלא טעמו דאורייתא
היא, דגמרינן מבשר בחלב דאסריה
רחמנא באכילה כדגמרינן לקמן (דף
קטו:) מלא תבשל שלשה פעמים
האמורים בתורה[ז] ואע"ג דכי מסלק
זה מתוך זה לאחר בשולו אין כאן אלא
הטעם, ומייתי גמרינן לכל איסורין
במה מצינו: דאי ס"ד. בכל שאר
איסורין טעמו[ח] דרבנן הוא, אלא גמרינן להו מבשר בחלב:
גמרינן מינה משום דחדוש הוא. דשמיסה אין היתר זה לבדו חה לבדו
וכשנתערבו נאסרו, ועוד שדרך בשול[ט] נאסרו בלא אכילה. הילכך לא
גמרינן מומרא מיניהו: אי חדוש הוא. אמאי קאמי אמרי דבעינן
טעמא, אלא נותן טעם נמי אסור דהא חדושא חדיש ביה רחמנא ואפי'
[י] כל דהו דהא בשר בחלב הוא, אלא ש"מ אלו חדושא[יא] דאהכי קפיד
רחמנא דומיא דכלאי הכרם דאסרי נמי משום כלאי[יב] תערובת, וכיון
דאלו חדוש הוא גמרינן ליה (לעיל דף מא.) מזרוע בשלה דמיסתרי כל
כמה דליכא טעמא: אמר ליה רבא. לעולם אימא לך חדוש הוא,
ודקאמרת אע"ג דליכא טעמא דאסור דהא ליכא לאגמריה מזרוע בשלה,
על כרחך בגופיה גלי קרא דבעינן טעמא, מדלא אסרתו תורה אלא דרך
בשול שאסר הבשר להתבשל[יג] בחלב ואין לך כגון זו שאין יתן טעם: אמר
רב. הא דתנן בתמיתין אם יש בנותן טעם בחותה אחיכה (ח) לאסור
את כל הקדירה, דכיון דנאסרה האחיכה היא[יד] עלמה כולה נעשית איסור ואוסרת כל האחיכות כולן, ואפילו יש בהן כדי לבטל האחיכה כולה
נאסרות כולן: [טו] מפני שהן מינה. וכל סבר לה כרבי יהודה דאמר מין במינו לא בטיל: לימא פליגא אדרבא דאמר. בפ' גיד הנשה (לעיל דף ק:):
קסבר רבי יהודה כל מין ומינו ודבר אחר. טעם מינו, כלומר מין דאיסור שנתערב עם מינו ובשאינו מינו דהיתר פליג את מינו דהיתר כמי
שאינו (ב) מועיל לא[טז] לבטל לאיסור דמין במינו לא בטיל, ולא חוספת הוא נוסף עליו להיות שניהם איסור ולא יוכל מין האחר לרבות עליו
ולבטלו[יז], אלא סלקהו כאילו אינו כאן ולרבות אחינו מינו של היתר על האיסור ויבטלנו. והכא נמי יש כאן רובא שיוכל לבטל את כל האחיכה
הנאסרת, ואמאי אוסרת: ברובא עבה. דק דק של בשר ושומן, דכוליה מין בשר הוא: ומאי קסבר. רב נאסר לקומטו, באיסור שנגלע
בהיתר ונתן בו טעם ואסרו, ואחר וכשל ההיתר הזה עם היתר אחר שאפשר האיסור הנגלע בזה ליפחתו ממנו וליחלק בהיתר האחרון
ואין בו כשיעור לאסור את האחרון: אי קסבר. הוחר גם הראשון מפני שנפלטו האיסור ממנו, ולכתחלה הוא לאסור שאין מבטלין איסור
לכתחלה[יח] ומיהו דיעבד שרי לאכול אף הראשון: אמאי חתיכה נעשית נבלה. הא אפשר ליפחתו מזה וליגלע בזה, שהרי כולן שוין בטעמו[יט] ואיחה תמיר ואיחה
כלום, ואין לנו לאסור עד שיאן החלב טעם בכולן. דליכא למימר אפשר ליפחתו מזה וליגלע בזה, שהרי כולן שוין בטעמו[כ] ואיחה תמיר ואיחה
תאסור: אלא קסבר. משנאסרה החתיכה שוב אין לה היתר בטמיטה, ואשמועינן אף[כא] ההיתר שבה נעשה איסור להיות כאן שיעור גדול
לאסור אחרים הרבה: מותר. אף הראשון שנאסר: בשר אסור. שנתן החלב טעם בו:[כב]

כל הסריקין אסורין וסריקי ביתום מותרין
התם הא אמר מר בר רב אשי איזורו מוכיח
עליו: **מתני'** [א]טיפת חלב שנפלה על
החתיכה אם יש בה בנותן טעם באותה
חתיכה אסור [ב]ניער את הקדרה אם יש
בה בנותן טעם באותה קדרה אסור:
גמ' אמר אביי[ג] טעמו ולא ממשו בעלמא
▼ דאורייתא דאי סלקא דעתך דרבנן מבשר
בחלב מאי טעמא לא גמרינן דחדוש הוא
אי חדוש הוא אף על גב דליכא נותן טעם
נמי [ד]אמר ליה רבא [ה]דרך בשול אסרה
תורה. אמר רב [ו]כיון שנתן טעם בחתיכה
חתיכה עצמה נעשית נבלה ואוסרת כל
החתיכות כולן מפני שהן מינה אמר ליה
מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא מכדי
רב כמאן אמר לשמעתיה כרבי יהודה
[ז]דאמר מין במינו לא בטיל לימא פליגא
▲ אדרבא [ח]דאמר רבא קסבר רבי יהודה כל
שהוא מין ומינו ודבר אחר סלק את מינו
כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו
אמר ליה אי דנפל[ט] ברוטב רכה הכי נמי הכא
במאי עסקינן דנפל ברוטב עבה ומאי קסבר
אי קסבר אפשר לסוחטו מותר חתיכה אמאי
נעשית נבלה אלא קסבר אפשר לסוחטו
אסור דאיתמר רב ורבי חנינא ורבי יוחנן
דאמרי אפשר לסוחטו אסור שמואל ורבי
שמעון בר רבי וריש לקיש דאמרי אפשר
לסוחטו מותר וסבר רב אפשר לסוחטו
אסור והאיתמר כזית בשר שנפל לתוך
יורה של חלב אמר רב [י]בשר אסור וחלב
מותר ואי סלקא דעתך אפשר לסוחטו אסור
חלב

כדאמרינן[ב] בפ' גיד הנשה (לעיל דף ט:[ג]) ולכך משערינן בחותה
מתיכה לבטל הטיפה ולא בשאר חתיכות משום דחלב מפעפע על כל[ד]
החתיכה ואין מפעפע מחתיכה לחבריתה
אלא ע"י ניער וכקוי כדאמרינן בגמ'[ה]
אילימא לא ניער בלל אמאי כל החתיכות
אסורות מיבלע בלע מפלטו לא פליגו:
מבשר בחלב מ"ט לא גמרינן
כו'. וא"ת דהכא משמע
דנפקא ליה לאחיי טעם כעיקר מבשר
בחלב ואילו בפ' אלו עוברין (פסחים
דף מד:) ובפ' ג' מינין (מיר דף נ.) פליגי
ר' עקיבא ורבנן לחר נפקא ליה טעם
כעיקר ממשרת[ו] ולחר מגיעולי עובדי
כוכבים ואחיי לאחיי בהאיי קוגיא
משמע דידע להאיי בריתא וא"ל לאחיי
קבלה מרבא שהחה לו ומחר בו:
דחדוש הוא. פי' בקונטרס
דשמיהן מין היתר זה
לבדו וחה לבדו וכשנתערבו נאסרין
וטעם זה לא קאמר[ז] באלו עוברין
(פסחים מד:) ובפ' ג' מינים (מיר נ.)
דהא כלאים נמי הכי הוו ומסיק דהיינו
חדושו לאי חרו ליה כולה יומא בחלבא
שרי אע"ג שנבלע החלב בבשר אע"פ
שהוא לוקן לפי שהוא גלול והבשר שוהה
בתוכו וכי בטיל ליה אמור:
אמר רבא דרך בשול אסרה תורה.
דיקוא בעלמא הוא דהכא
ליכא למילף אכל טעם כעיקר הוי
לחורייתא כדפי' (בקונטרס[ח]) פ' גיד
הנשה (לעיל דף מח: ד"ה רבא):
דאמר רבא קסבר רבי יהודה
כו'. פי' בקונטרס דאמר
רבא בפ' גיד הנשה (שם דף ק:) ואין
לשון זה שם אבל בפ' הקומץ רבה (מנחות
כב. ופס ד"ה אמר) אמינה גבי רבי יהודה
אומר מנחת כהנים כמנחת[ט] כהן
משיח כו' ומדרבא דאמר הכי בפ' גיד
הנשה (לעיל דף ק:) אליבא דרב לא
בעי לאקשויי הכא דרב אדרב אליבא
לשנוי כדאמרי אמי המס כשקדש וסלקו אבל בהיא דהקומץ רבה
(מנחות דף כב.) ליבא טעמא אחרינא לרבי יהודה אלא כמו שמפרש
רבא ולהכי פריך שפיר מינה וא"ת אמאי לא פריך אדרבי יהודה
גופיה דלקמן[י] קאמר רבי יהודה בבריתא המי ליבא גופיה דקאמר
רב הכא אדרבא דאמר טעמא דרבי יהודה וא"ל דלא שמיע ליה
ברייתא כי היכי דלא שמיע ליה לרב דאי ידע ליה רב לא הוה
ליה לאימר אלא הלכה כרבי יהודה ומה לא ועוד א"ל בבריתא דרבי
יהודה משמע שפיר דאין ברוטב ששים לבטל האחיכה מדאמור רבנן
עד שאתן טעם ברוטב ובאחיכות משמע דליכא ברוטב לאודיה כדי
לבטל: **אפשר** לסוחטו מותר. פי' דיעבד אי נסחטו אבל לכתחלה אין
ומתבטל מותרת (ג) עם האחיכה שבבר נאסרת אבל לכתחלה אין
מבטלין איסור[יא] כדפירש בקונטרס[יב]:

אמאי

[ד] ק. ג) לעיל ק.
ד) מנחות כב. לעיל ק:
ה) שמות כב יט. שמות
לד כו. דברים יד כא,
ו) ביצה ד:, ז) [ר"ה פס
יפ], ח) לקמן עמוד ב,
ט) במדבר ו ג, י) עמוד
ב, כ) ד"ה אי קסבר.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמר רב וכו' בלוסס אסיכה אסור לאסור כל הקדירה קאמר[ב]: דכיון: (ב) ד"ה ליתא וכו' כמי שאינו מוציא: (ג) תוס' ד"ה אסור וכו' מוסרת גם האחיכה:

גליון הש"ס

[מסמ"ר נסרא אמר ליה רבא דרך בישול אסרה תורה. ע' ע"ז דף קס ע"ב בתוס' ד"ה הנגנב] שלמנו וכו'):

משנת ראשונים

כל הסריקין אסורין וסריקי ביתום מותרין. כלומר אע"פ שכן הדין סריקי ביתום מותרים מכל מקום נזדרזן עליהם כדי שלא יסבו ויאמרו מה לי סריקי ביתום מה לי שאר סריקין, ובהרבה מקומות בגמרא מביא זה הלשון למשל יאמרו כל הסריקין וכו'. אבל בדברים שאינם מתרמים ולא מיחלפי להו לאינשי לא נזדרזן, כדאמרינן בפ"ק דפסחים שכן בשכן מיחלף עגבה בקשירה לא מיחלף, וזה מסוד לחכמים לידע הדומה והבלתי דומה. [הליכות עולם שער שני פרק א]

מבשר בחלב מאי טעמא לא גמרינן דחדוש הוא. הבשר לבדו מותר והחלב לבדו מותר, ובהתערב שניהן על ידי בישול יאסרו שניהם. [רמב"ם, מאכלות אסורות פ"ט הי"ז]

אפר צונן בלח צונן בולע, כדאמר בשר בחלב חידוש הוא. דאי תרי ליה כולי יומא בחלבא שרי מן התורה, וזהו החידוש דשרי אע"ג דבולע. [מגדול ומשרי סי' סז]

דרך בשול אסרה תורה. דדרשינן בפ' כל הבשר, ג' לא תבשל דכתיבי באורייתא, חד לאיסור אכילה וחד לאיסור הנאה וחד לאיסור בישול, ואפי' האי דאתא לאסור אכילה כתב רחמנא בלשון בישול, ש"מ דה"ק לא אסרתי לך בישול אלא כשהוא בר אכילה אם נתבשל בפני עצמו, יצא חלב שאע"פ שנתבשל בפני עצמו אסור באכילה. [חדושי הר"ן, סנהדרין ד:]

הוא שנבשלו עם חלב צלול כעין מים, אבל אם צלה את הבשר והיה מפסמו בחלב אין זה אסור בשול מן התורה, וכן אם בשלו בחלב שנתחבן וכן אם טגנו באלפס עם חלב פעם כעין שעושין בשמן, ויש חולקין בטגנן באלפס. [מאירי, סנהדרין ד:]

הגהות וציונים

(ל) בכת"י נוסף ש"מ. וכ"ה בר' גרשום: ג) חיבה "דנפל" נמחק, וכן בסמוך (דבש תמר) וכן ליתא בכת"י. בר' גרשום ובר"ן בסוף הפרק (אולם בדשב"א איתא): ג) שייך לעיל קו ע"ב (גליון): ד) עד כאן שייך לעיל (גליון): ה) בדפו"ר יש בה טעם ליתן, ובכת"י יש בה כדי ליתן טעם בכל הקדירה (וכעי"ז בדש"י שבריה): ו) צ"ל ממשו (באה"מ, וכ"ה בכת"י): ז) בכת"י נוסף ולא פשוט: ח) בכת"י ועוד בבישול נאסרו. ובריטב"א העתיק בשם רש"י ועוד דאי תרו ליה כולי יומא בחלבא שרי ובבישול נאסר, וליתא שם "בלא אכילה", וכעי"ז הביא בדק"ס מנ"א (ועי' תוס'): ט) בדק"ס הביא נ"א חדיש ביה רחמנא דכתיב לא תבשל דמשמע דכיון שנתבשל (ו)אע"פ שאין בו טעם אלא כל דהו וכו', וכעי"ז בכת"י: י) יש להוסיף הוא (מראה כהן, וכ"ה בכת"י): יא) חיבה "כלאי" ליתא בכת"י: יב) צ"ל המתבשל (דק"ס, וכעי"ז במהר"ם ש"ר): יג) חיבה "היא" נמחק (ש"מ): יד) הכל דיבור אחד (מראה כהן): טו) בר"ן מועיל לו לבטלו: טז) צ"ל לרבות עליהן ולבטלן (רש"ש): יז) צ"ל בטעמן (באה"מ, וכ"ה בר"ן בסוף הפרק): יח) בכת"י ודפו"ר נוסף ב' דיבורים חלב מותר. שלא נתן הבשר טעם בו לפי ששיעורו מועט: ואי ס"ד אפשר לסוחטו. לא אמרינן שישוב (בכת"י שחזור) לכמות שהיה אלא נעשה איסור עולם: כ) צ"ל כדפרישית (מהר"ם, וכ"ה בכת"י): כא) צ"ל מפעפע בכל החתיכה (באה"מ, וכ"ה בכת"י): כב) צ"ל לא קאי (רש"ש ועוד, וכ"ה בכת"י): כג) ר"מ מחק זה (גליון) וכן ליתא בכת"י: כד) צ"ל ר"י אומר במנחת כהן משיח וכו', ותיבות "מנחת הכהנים" נמחק (רש"ש, וכן מחקו שם הצ"ק): כה) נדצ"ל מתבשלת: כו) וכן בש"מ הוסיף "קאמר":

ל) בכת"י נוסף ש"מ. וכ"ה בר' גרשום: ג) חיבה "דנפל" נמחק, וכן בסמוך (דבש תמר) וכן ליתא בכת"י. בר' גרשום ובר"ן בסוף הפרק (אולם בדשב"א איתא): ג) שייך לעיל קו ע"ב (גליון): ד) עד כאן שייך לעיל (גליון): ה) בדפו"ר יש בה טעם ליתן, ובכת"י יש בה כדי ליתן טעם בכל הקדירה (וכעי"ז בדש"י שבריה): ו) צ"ל ממשו (באה"מ, וכ"ה בכת"י): ז) בכת"י נוסף ולא פשוט: ח) בכת"י ועוד בבישול נאסרו. ובריטב"א העתיק בשם רש"י ועוד דאי תרו ליה כולי יומא בחלבא שרי ובבישול

ב) [נמשנה פב.], ג) [מלה ג:]? ד) [נקמן קפ.], ה) [לעיל נח: נט: לקמן קט.] יבמות פב. [כמיס עט: מעמות כב: כג:, ו) [ד"ה מפיקן], ז) [מי' מוס' ע"ז עד. ד"ה לעמעון], ח) ד"ה כיון, ט) לקמן קח:, י) צח. ד"ה בדיקולא, כ) שם בתוד"ה דנפל, ל) מנחדרין ז., מ) ד"ה תחיכה ובדף צו: ד"ה אם (רש"ש), נ) לקמן קח., ס) [דף ל:. כל"ה ע: לעיל], ע) [ומעמוה יב.].

הגהות הב"ח

(מ) תוס' ד"ה שלמי וכו' מעלת ממלה שנתערבה בחלה:

גליון הש"ס

[בכמ"ל תוס' ד"ה חתיכה וכו' ויצמרך שיהא ששים בחתיכות שנתן אחרי כן לבטל הרוטב דמשיקרא. ע' תוס' לקמן דף קח ע"ב ד"ה אמאי וכו']:

הגהות וציונים

(מ) צ"ל חבילין. כ"ה בכת"י ודפו"י. ג) צ"ל ומנכרא (ש"מ): ג) באו"ז ותוס' הרא"ש העתיקו הרוטב: ד) יש להוסיף ליתא (ש"מ): ה) צ"ל ולפי זה (ש"מ) וכ"ה במהר"ם: ו) צ"ל בה (גליון): ז) בכת"י מה שנשאר מן הגבילה: ח) תיבת "רבי" לאורחה מיותר: ט) תיבת "הכא" יש למחוק, וכן ליתא בתוס' הרא"ש (רש"ש): י) נדצ"ל שם איפורן בנפלו בהיתירא: כ) כן הגי' בגמ' כה"י (במקום "אמאי אדיא כי נתן טעם"): ל) יש להוסיף לי:

מ) א בריה שאני: ב וכן חתיכה של נבלה [וכו']: ג ותבטיל ברובא הניחא למאן דאמר ד כל שדרכו לימנות שנינו אלא למ"ד את שדרכו לימנות שנינו מאי איכא למימר שאני ה חתיכה הואיל וראויה להתכבד בה לפני האורחים וצריכא דאי אשמעינן גיד משום דבריה היא אבל חתיכה אימא לא ואי אשמעינן חתיכה ▼ הואיל וראויה להתכבד בה לפני האורחים אבל גיד אימא לא צריכא. דרש רבה בר בר חנה ו חתיכה של נבלה ושל דג טמא אינה אוסרת עד שתתן טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות אוקי רב אמורא עליה ודרש ז כיון שנתן טעם בחתיכה חתיכה עצמה נעשת נבלה ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה אמר ליה רב ספרא לאביי מכדי רב כמאן אמרה לשמעתיה כרבי יהודה דאמר ח מין במינו לא בטיל מאי אוריא כי נתן טעם אפילו כי לא נתן טעם נמי אמר ליה הכא ▲ במאי עסקינן בשקדם וסלקו רבא אמר אפילו

במסכת ערלה (פ"ג משנה ו) גבי מביני מינקת דנמי נעלם, אם אמר פעמים שנמנים, דלמה עשוי למנות תמיכותיו למנין אורחים שזמין: אלא למ"ד את שדרכו. מיומד למנין הוא דלא בטל כגון מבלין ט), (דף נח.) ודבר שאינו לא בריה ולא חתיכה הראויה להתכבד בטל ברוב ואפילו איסור מדרבנן ליכא כדמשמע הכא ומיהו שמא לחד גברא היה אסור: **שאני** חתיכה הואיל וראויה להתכבד. ול"מ אם כן אמאי אמר בפרק הערל (יבמות פפ:) דתחיכה של חטאת טמאה (פ) בטמאה של חטאות טהורות מעלה וכי מימא שאני חתיכה דעבלה דלמיה להתכבד לפני אורחים עובדי כוכבי אבל של חטאת טמאה אסור בהנאה ע) דהא חתיכה בשר בחלב מן בפרק בתרא דחמכת ע"ז (דף מד.) דלא בטלה אע"ג דאסור בהנאה כדקאמר התם וש לומר דכל דבר הראוי להתכבד אם היה מתבטל משיב ולא בטיל אבל בהערל (יבמות פפ:) אפילו מתבטל בחטאות טהורות התם אינה ראויה אלא להכמים ולא חתיכה דכהנים אין מחזיקין טובה זה לזה שכולן שוין לגבל בני אהרן תהיה אים כאמיו כתיב (ויקרא ו) אבל של חטאת בשל מולין קאמר התם דלא מעלה ול"מ דמשמע הכא דחתיכה עבלה לא בטלה ובפרק בתרא דחמכת ע"ז (דף מד.) משמע דבטלה לפרקן דלא מצא מאי קא חשיב מי דבר שבמנין קא חשיב ליתי נמי חתיכה אפילו לא נתן טעם אלא בחתיכה אחת ותחיכה עצמה נעשת נבלה (דע"כ) בשאין מכירו עסיק. ואי בשאין מכירו למה ט) נתן טעם אפילו לא נתן טעם נמי האמרינן כולן אסורה: הכא במאי עסקינן בשהכירו וקדם וסלקו. כלומר רב דאמר בנתן טעם לא אמר בשאין מכירו דאי בשאין מכירו אפילו לא נתן טעם נמי אלא הכא במאי עסקינן בשהכירו וקדם וסלקו לפי אינו אסור עד שיתן טעם בחתיכה ואותה חתיכה אסורה שאר חתיכות: רבא אמר אפילו

אמאי מגמ מאי קא חשיב מי דבר שבמנין קא חשיב ליתי נמי חתיכה עבלה ומי אימורי הגאה קא חשיב ליתי נמי ממן בפקח ומשמע דמרמי אים ליה דבר שבמנין ואימורי הגאה ומפרש נמי התם דהרי אלו אסורין למעוטי דבר שבמנין ולמו אימורי הגאה ולמו דבר שבמנין וי"ל דהתם לא קאמר אלא דלא אייר בהו מגמ דמתמיתין דהתם ולמו משום דבר דבטלי והא דקאמר למעוטי הייט למעוטי דלא חשיב ולא בטיל אבל בהערל (דף ס:) דמיגמ דמתמיתין למעוטי דרבי מיאל ודרבי מיאל למעוטי דרבי אושעיא ולא משום דפליגי אבל קשה דבי פריך התם ולימא נמי מגזי נמלן ומשני הא מגמ התם הראוי לערלה וכו' וי"ל דהכי פריך התם ולימא נמי תחיכה עבלה ומי משום דבבר בחלב הכא ל"ל לא ליתא מתחיכה איסור לא בטלה משום דהוי דבר שבמנין ומשני דהתוא מגמ דרבי מיאל ומשני הא מגמ הראוי לערלה וכו' וי"ל דהכי פריך התם ולימא נמי מגזי נמלן ומשני ה

אמאי מותר חלב נבלה הוא. מכאן היה מדקדק רבינו שמואל דלמ"ד מין במינו לא בטיל צריך תרי ששים ששים כדרוב לבטל טעם תחיכת נבלה וששים בתחיכת היתר לבטל מן הנבלה וקשה לר"י לדבריו דמשמע גדי אסרה תורה ולא חלב והלא בעלמא תחיכת של היתר נעשית נבלה מדרבנן[ט] ולריך ששים כנגד כולה דמדאוריימא לא לריך ס' אלא כנגד האיסור הנבלע בה ס"כ מע"ג דגדי אסרה תורה ולא חלב מ"מ מדרבנן החלב עצמו נאסר כשאר איסורין דמאי שנא משאר איסורין ואסור כל חלב שבתורה אלא ודאי כיון שהחלב הנפלט מן הבשר לא נעשה נבלה אלא מטעם בשר המעורב בו אין לו דין חלב טמא אלא מתבטל בחלב שבתורה כמו שמתבטל טעם בשר האסור ולא חשיב מין במינו והכי נמי רובא הנפלט מן הנבלה אין לו דין מיס אסורין אלא להתבטל במיס אחרים אלא יש לו דין בשר נבלה שמתבטל שפיר במיס שבקדרה והא דקאמר חלב נבלה הוא וקאי הכי במסקנא היינו דוקא בבשר בחלב שכל אחד לבדו היתר וכשנתבטל יחד עשה הכתוב הכל כנבלה והוא כחלב היוצא מן הטרפה ולכך נוקה על חלי זית חלב הנבלע[ט] מחלי זית שמנונית בשר אבל מיס הנפלטים מן הנבלה אין נאסרין אלא מחמת טעם הנבלה המעורב בהן ואין מצטרפין לנקות עליהן משום נבלה ומכאן יש להוכיח דחבלין הבלועים מחלב או מדם ונפלו לקדרה מתבטלין בששים ואע"ג דטחינן טעם אפי' בלא מומר דאינו

ממור מן האיסור הנבלע בהן:

גדי אסרה תורה ולא חלב. והא דנקט כזית בשר בתוך יורה גדולה משום דאם נפל לתוך חלב מועט היה נחשב הכל כגדי משום שמנונית הבשר המעורב בחלב ולא נתבטל:

שנפל לתוך יורה רותחת דמבלע בלע מפליט לא פליט. תימה דדבר הנראה לעינים הוא דפליט דבשמנונית ירק בקדרה רותחת משתנה מראית המיס מן הירק וכן בשר שומן ניומוח לתוכה ונראה השמנונית על הרוטב ופי' רבינו שמואל דהא דקאמר מפליט לא פליט היינו עד שיהא שבע מלבלוע אבל לאחר שבלע מחר ופולט וכן פירש הרב רבינו שמעיה סוף סוף כי נייח הדר פליט היינו כי נייח מבליעתו ומשני שקדם וסלקו קודם שנמר בליעתו ותוכן כלים וקערות האסורות כשמגעילים אותם בתוך יורה גדולה ומניחין אותן מבפנים כשהמיס רותחין היה מצריך רבינו שמואל להניחם שעה גדולה עד כדי שיהא להם שהות לגמור בליעה ולחזור ולפלוט אח"כ ודבר תימה הוא דמי נקי לידע שיעור זה ואומר ר"ת דהא דקאמר הכא מבלע בלע מפליט לא פליט היינו לא פליט מה שבלע עכשיו אבל מה שהיה בלוע מקודם פליט ואין להמיר מטעם זה להגעיל כלי שהוא בן יומו כשאין במיס ששים לבטל האיסור ולהניחן בפנים כשהן רותחין משום דמיס מבלע בלעי האיסור שבכלי ולא פלטי דבמיס שהן לגלוים לא שייך לומר בליעה דלא בלעי אלא שמתערב בהן האיסור וגם אין סברא לומר דכי היכי דאמר מבלע בלע מפליט לא פליט מה שבלע הכי נמי מפליט פליט מבלע לא בלע מה שפליט ועוד דא"כ יהא אסור להגעיל שני כלים זה אחר זה דבהגעלת הראשון נאסרו המיס והשני יבלע מן המיס האסורין דודאי פליטת עצמו לא יבלע אבל פליטת כלי אחר יבלע וגם כלי הראשון אינו מכניס כולו בבת אחת במיס רותחים וא"כ מה שנכנס תחלה פולט ולד השני שמכניס אח"כ בולע מה שפליט לדו הראשון לכך נראה דאין להגעיל כלי בן יומו כשאין במיס ס' לבטל [ט] והגעלה דמדין דלא אסרה תורה אלא בן יומו[י] לא הגעילו אלא כלים קטנים בתוך הגדולים שהיה במיס ששים לבטל האיסור ונערב בפה קודם ארבע שעות מותר להגעיל כלי של חמץ אע"פ שאין במיס ס' דאיכא ג' נותני טעם של היתר החמץ נ"ט בכלי והכלי נ"ט במיס והמיס מחרין ונבלעין בכלי ועדיין הוא היתר שהוא קודם הפסח[כ]: **ודברי** חכמים כשניער מאי ניער אילימא ניער בסוף ולא בתחלה. ה"מ למיפרך מכלל דלרבנן אפילו לא ניער כלל מבלע בלע מיפלט לא פליט אלא דפריך טפי שפיר:

גרמין

חלב אמאי מותר. הרי חלב מעט שנבלע בבשר נעשה נבלה שהרי נאסר, וכשחזר ונפלט בשאר החלב הוה ליה מין במינו חלב אסור בחלב היתר, ורב אית ליה[ד] מין במינו לא בטיל: חלב נבלה הוא. זה שנבלע ונאסרו: גדי אסרה תורה ולא חלב. ואפילו חלב[ג] מומר, ואפילו היה בבשר שיעור גדול לאחת טעם בשר בכל החלב ס"ל נמי לרב דחלב מומר: חצי זית חלב. הכי משערינן יין וחלב וכל משקה לשערו בכזית, מביא כוס מלא משקין ומביא זית וטמן לתוכו הזית והמשקה יולא לאוץ וההוא דנפיק הוי כזית, וכך היא שנויה בתוספתא בפרק נזיר שאכל[ה]: לוקה על אכילתו. דכזית איסור אכל: ואינו לוקה על בשולו. לקמן מפרש טעמא בשמעתין: אלא לעולם קסבר רב חלב נמי אסור גרסי'. היכא דיש בו טעם איסור אז איסור מינו בלא טעם: והבא במאי עסקינן. דאמר רב לעיל[ו] בשר אסור חלב מומר: כגון שנפל. אותו זית לתוך יורה רותחת דמה שבולע מינו פולט, שכל זמן שאינו נח מרתיחתו מינו פולט: כשקדם וסילקו. לאותו זית קודם שחטת: לעולם לא מצטרפי. לעשות איסור אח"כ היה בו בתחלה כשיעור, וכי אמר רב לוקה על אכילתו שבא מיורה גדולה, ולגדלין אמר רב לאכילתיה, אכל חלי זית בשר וחלי זית חלב הבא מיורה גדולה שנתבטל בה שיעור מזה ומזה ונאסרו לוקה על אכילתו שאכל שיעור שלם איסור[ז] של שם אחד, ואין לוקה על בשולו דאם[ח] בשל חלי זית בשר וחלי זית חלב זה עם זה לפי שאין מצטרפין מכלל היתרן לנקות איסור עד שיהא בכל אחד לעשות איסור לעצמו: אחרים. עובדי כוכבים, כלומר שנתבטל כל ארבו: כיון שנתנה טעם באותה חתיכה. כלומר כיון שיש בה כדי ליתן טעם באותה חתיכה הכל אסור, ואפילו יעבר את הקדרה דאיכא למימר נחלק לכולן והרי אין בו כדי לאסור אפ"ה אסור, וטעמא מפרש לקמיה[ט]: מפני שהן מינה. לפיכך אוסרת כולן ואפילו הן אלף שיש בהן כדי לבטל חתיכת האיסור כו'[י] דכיון דמינו ניהו לא בטיל טעמא דבשר דנפיק מיניה, אלף טעם הבשר נאסר: וחכ"א עד שתתן טעם בו. קס"ד דאסופה קיימי, עד שיהא בה כדי ליתן טעם בכולם אין כאן איסור אפילו בחתיכה ראשונה מפני שהוא חותר ונעקרו: קיפה. דק דק של בשר שיורד לשולי קדרה: גראין בו. מפרש לקמיה כולה מילתא דרבי ניער, הגיס בה בנגים. המנער את הקדרה מתפשט הטעם בכולה, וכן המלכה אותה מפני שמי הטוליים עולין עד (ו) פה ווירדין: אילימא לא ניער כלל. אמאי נאסרות האחרות: מבלע בלע. הא חתיכה: מפליט לא פליט. נאחרות את טעם החלב, שהחלב בגגה של חתיכה הוה: לא ניער בתחלה. וקבלה החתיכה את הטעם, ואח"כ ניער וחזרה ופלטתה בלאחרות: הא בלע והא פליט. מה שבלעה וחזרה להתיכה, והאיסור שיצא ממנה אין בו כשיעור לאסור[ז]: קסבר אפשר לפוחתו אסור. מפני שכולה נעשית איסור וכל הנאסר ממנה אסור וכל הנאסר בה אסור, וכיון דאף טעם בשר שבה נאסר אחר ואסור האחרות אפילו הן אלף דמין במינו לא בטיל[ט]:

ופרכינן

חלב אמאי מותר חלב נבלה הוא לעולם קסבר רב אפשר לפוחתו אסור ושאני התם דאמר קרא[א] לא תבשל גדי בחלב אמו גדי אסרה תורה ולא חלב וסבר רב גדי אסרה תורה ולא חלב והא איתמר חצי זית בשר וחצי זית חלב שבשלן זה עם זה אמר רב לוקה על אכילתו ואינו לוקה על בשולו ואי ס"ד גדי אסרה תורה ולא חלב אאכילה אמאי לוקה חצי שיעור הוא אלא לעולם קסבר רב חלב נמי אסור והכא במאי עסקינן כגון שנפל לתוך יורה רותחת[א] דמבלע בלע מפליט לא פליט סוף סוף כי נייח הדר פליט[ב] כשקדם וסילקו. גופא חצי זית בשר וחצי זית חלב שבשלן זה עם זה אמר רב לוקה על אכילתו ואינו לוקה על בשולו מה נפשך אי מצטרפין אבשול נמי לילקי אי לא מצטרפין אאכילה נמי לא לילקי לעולם לא מצטרפי ובבא מיורה גדולה ולוי אמר[ג] אף לוקה על בשולו וכן תני לוי במתניתין[ד] כשם שלוקה על אכילתו כך לוקה על בשולו ובאי זה בשול אמרו בבשול שאחרים אוכלין אותו מחמת בשולו. ואפשר לפוחתו עצמו[ה] תנאי היא דתניא[ו] טפת חלב שנפלה על החתיכה כיון שנתנה טעם בחתיכה החתיכה עצמה נעשית נבלה ואוסרת כל החתיכות כולן מפני שהן מינה דברי ר' יהודה וחכ"א עד שתתן טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות אמר רבי[ז] נראין דברי ר' יהודה בשלא ניער ושלא כסה ודברי חכמים[ח] בשניער וכסה מאי לא ניער ולא כסה אילימא לא ניער כלל ולא כסה כלל מבלע בלע מפליט לא פליט ואלא[ט] לא ניער בתחלה אלא בסוף ולא כסה בתחלה אלא בסוף אמאי הא בלע והא פליט קסבר[י] אפשר לפוחתו אסור מכלל

עין משפט נר מצוה

נז א ב מיי' פ"ט מהל' מ"א הלכה ח ופ"ח עוש"ע יו"ד סי' צ' סעיף ט:

נח ג מיי' שם פ"ט הלכה ט:

נט ד ה ו מיי' שם הל' י ופיי' הטעות וכמ"מ וכנ"מ קמג שם עוש"ע יו"ד סי' צ' סעיף ג:

רבינו גרשום

שנסחט החלב ממנו ברתיחה אסור הבשר חלב אמאי שרי כו': רב אמר לוקה על אכילתו. כלומר דאכל כשיעור בין בשר ובין חלב ואינו לוקה על בישולו כלומר דלא בשיל אלא חצי שיעור: לעולם לא מצטרפי והכא במאי עסקינן בבא מיורה גדולה של בשר. בחלב מבושל ולקח חצי זית מאותו חלב וחצי זית מאותו בשר ובישלן שם אחת אבישולו לא לקי דכבר מבושל ואכילה לקי דאכל כזית איסור: באי זה בישול אמרו כל שאחרים אוכלין אותו. כלומר דמתחלה לא נתבשל כל צרכו ובא הוא ונטל חצי זית מזה חצי זית מזה ובישלו כל צרכו: ואפשר לפוחתו עצמו תנאי היא. כלומר ר' יהודה דס"ל חתיכת עצמה נעשית נבילה הוא [ס"ל] אפשר לפוחתו אסור חכמים דסבירא להו עד שיתן טעם ברוטב כלומר אינן סבירא להו אפשר לפוחתו מותר לסיכך אין אסור עד שיתן טעם ברוטב: אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בשלא ניער כו'. כלומר ר' יהודה דסבירא ליה חתיכה עצמה נעשית נבלה נראין דבריו בשלא ניער [כו'] כלומר כי לא ניער ולא כיסה לא אזלי ניצוצות בכל הקדרה ובלעה חתיכה ונעשית נבילה ואוסרת כל החתיכות: ודברי חכמים בשניער ושכפה. דאזלי ניצוצות בכל הקדירה ולא מצי למיבלע בחתיכה אחת ואזיל החלב בכולהו חתיכות ואינו אסור עד שיתן טעם בכולהו חתיכות וקיפה ובדוטב: מכלל

מסורת השס"ם עם הוספות

ט) [מוספתא דמסק פ"ג], ב) [מוספתא פ"ס], ג) [עי' מוספות לעיל ט: ד"ה אם], ד) לעיל עמוד א, ה) נדה פ"ד ה"א, ו) עמוד א, ז) קט., ח) לעיל ק., ט) עי' לעיל ק. [ובתוס' שם ובר"ן בסוף הפרק], י) [מסמיס מד:], כ) עי' לקמן קיא: ושם תוס' ד"ה הלכתא (רש"ש).

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ניער וכו' עד פיה ויורדין:

גליון השס"ם

[מכמ"ש תוס' ד"ה שנפל וכו' והגעלה דמדין דלא אסרה תורה אלא בן יומו לא הגעילו אלא כלים קטנים בתוך הגדולים. (ע' לעיל) דף ק בתוס' ד"ה בקדרה וכו' (בטופו, ואין רמי' גמורה ממלן וכו' דלא אסרה תורה להגעיל אלא כלים קטנים בתוך כלי גדול וכו')]:

תורה אור השלם

א) רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ: [שמות כג, יט]

ליקוטי רש"י

לא תבשל גדי. מזהרה לבשר בחלב ושלא בפמים כתוב בתורה אסר לגילה ואסר להנאה ואסר לאיסור ביטול [שמות לד, כו].

הגהות וציונים

ט) צ"ל בסתניתא. רש"ל (גליון) בכת"י דפו"ר ליתא כלל: ג) תיבת "עצמו" ליתא בכת"י: ג) יש להוסיף שבבשר (בהה"מ) ובדק"ס הביא נ"א כלומר חלב מחבר (במקום "אפילו") וברש"ש נודס ואפילו חלב הנבלע מחבר: ד) נ"א מאיסור (רק"ס): ה) צ"ל אם (בהה"מ, וכ"ה בכת"י): ו) [צ"ל כולה] (גליון) כ"ה בכת"י: ז) בכת"י ההאיסור חלב שיצא ממנה אין בו שיעור לאסור [ו]ליתהני הך חתיכה לבטל האיסור ההא של היתר היא ואמאי חתיכה עצמה נעשית נבלה: והכ"ר, ומתחיל הדיבור קסבר אפשר לפוחתו אסור. רבי דאמר נראין דברי ר' יהודה לאסור בשלא ניער תחלה דמשום שקבלה את הטעם קא אסר לה והיא אוסרת [את] האחרות קסבר אפשר לפוחתו אסור מפני וכו': ח) צ"ל וששים בחתיכות היתר לבטל טעם רוטב (כת"י): ט) בכת"י ודפו"ר הבלוע: י) שיך לדף קט ע"א:

בהנייה. +/השגת הראב"ד/ נפלה לפחות ממאתים הכל אסור בהנייה. א"א אינו כן שאין לך דבר שאוסר עירובו בהנאה אלא אם כן הוא דבר שבמנין חוץ מאיסורי עכו"ם ויי"נ =ויין נסך= דוק ותשכח.+

הלכה טו

ולמה צריך להרים התרומה ולא ירים ערלה וכלאי הכרם, שהתרומה י ממון כהנים, לפיכך כל תרומה שאין הכהנים מקפידין עליה, כגון תרומת הכליסין והחרובין ושעורין שבאדום אינו צריך להרים.

הלכה טז

ולמה כפלו שיעור ערלה וכלאי הכרם מפני שהן אסורין בהנייה, ולמה סמכו על שיעור מאה בתרומות שהרי תרומת מעשר אחד ממאה ומקדש הכל שנאמר את מקדשו ממנו אמרו חכמים דבר שאתה מרים ממנו אם חזר לתוכו מקדשו.

הלכה יז

שאר איסורין שבתורה כולן כגון בשר שקצים ורמשים וחלב ודם וכיוצא בהן שיעורן בששים, כיצד כזית חלב כליות שנפל לתוך ששים כזית מחלב האליה הכל מותר, נפל לפחות מששים הכל אסור, וכן אם נפל כשעורה חלב צריך שיהיה שם כמו ששים שעורה וכן בשאר אסורין, וכן שומן ח של גיד הנשה שנפל לקדרה של בשר משערין אותו בששים, ואין שומן הגיד מן המנין, ואע"פ ששומן גיד הנשה מדבריהם כמו שביארנו, הואיל וגיד הנשה בריה בפני עצמה החמירו בו כאיסורי תורה, והגיד עצמו אין משערין בו ואינו אוסר שאין בגידים בנותן טעם.

הלכה יח

אבל כחל שנתבשל עם הבשר בששים וכחל מן המנין, הואיל והכחל מדבריהם כמו שביארנו הקלו בשיעורו. +/השגת הראב"ד/ וכחל מן המנין הואיל והכחל מדבריהם. א"א ויש נותן טעם טוב מזה מפני שהוא היתר כשהוא בעצמו.+

הלכה יט

ביצה שנמצא בה אפרוח שנשלקה עם ביצים המותרות אם היתה עם ששים ואחת והיא הרי הן מותרות, היתה עם ששים בלבד נאסרו הכל מפני שהיא בריה בפני עצמה עשו היכר בה והוסיפו בשיעורה.

הלכה כ

אבל ביצת עוף טמא שנשלקה עם ביצי עוף טהור לא ט אסרה אותם, ואם טרף אלו עם אלו, או שנתערבה ביצת עוף טמא או ביצת טריפה עם ביצים אחרות י שיעורן בששים.

הלכה כא

ומנין סמכו חכמים על שיעור ששים, שהרי המורם מאיל נזיר והיא הזרוע אחד מששים משאר האיל והיא מתבשלת עמו ואינה אוסרת אותו שנאמר ולקח הכהן את הזרוע בשלה מן האיל.

הלכה כב

מין במינו ודבר אחר שנתערבו כגון קדרה שהיה בה חלב אליה וגריסין ונפל לתוכה חלב הכליות ונמחה הכל ונעשה גוף אחד, רואין את חלב האליה ואת הגריסין כאילו הן גוף אחד ומשערין חלב הכליות בגריסין ובאליה, אם היה אחד מששים מותר, שהרי אי אפשר כאן לעמוד על הטעם.

הלכה כג

והוא הדין לתרומות שנתערבו לשערן במאה, וכלאי הכרם או ערלה לשער אותן במאתים.

הלכה כד

כשמשערין בכל האיסורין בין בששים בין במאה בין במאתים, משערין במרק ובתבלין ובכל שיש בקדרה ובמה שבלעה קדרה מאחר שנפל האיסור לפי אומד הדעת, שהרי אי אפשר לעמוד על מה שבלעה בצמצום.

הלכה כה

אסור לבטל איסורין של תורה לכתחלה ואם ביטל הרי זה מותר, ואעפ"כ קנסו אותו חכמים ואסרו הכל, ויראה לי שכיון שהוא קנס אין אוסרין תערובת זו אלא על זה העובר שביטל האיסור, אבל לאחרים הכל מותר.

הלכה כו

כיצד הרי שנפלה סאה של ערלה לתוך מאה סאה שהרי נאסר הכל, לא יביא מאה סאה אחרות ויצרף כדי שתעלה באחד ומאתים, ואם עבר ועשה כן הכל מותר, אבל באיסור של דבריהם מבטלין האיסור לכתחלה.

הלכה כז

כיצד חלב שנפל לקדרה שיש בה בשר עוף ונתן טעם בקדרה מרבה עליו כ בשר עוף אחר עד שיבטל הטעם וכן כל כיוצא בזה.

הלכה כח

כבר ביארנו שאם נתן דבר האסור טעמו בדבר המותר נאסר הכל, במה דברים אמורים בשהשביחו, אבל אם פגם זה האסור למותר והפסיד טעמו הרי זה מותר, והוא שיהיה פוגם מתחלה ועד סוף, אבל אם פגם בתחלה וסופו להשביח, או השביח בתחלה אף על פי שסופו לפגום הרי זה אסור.

הלכה כט

ומי יטעום את התערובת, אם היה המעורב תרומות עם החולין טועם אותן הכהן, אם היה טעם התרומה ניכר ל הכל מדומע, ובהלכות